

גמרא סדורה מסכת מנחות

פרק ז' - "ואלו מנחות נקמצות"

לימוד פרק זה יהיה לרגל יום נישואיהם ה-58 של הורי היקרים
ר' יעקב משה ושלי מרים ווינט
ג' חשוון תשע"ט

מהדורה מנוקדת, מפוסקת,
מחולקת לסוגיות ולפסקאות
עם רש"י

בהצלחה - יגעת ומצאת - תאמין!!!

להארות והערות

דניאל ברק ווינט

טל' - 0526071122

דוא"ל vinetdb81@gmail.com

עתניאל ד.ג. הר חברון 9040700

כל הזכויות על הטקסט שמורות למכון ממרא.
כל הזכויות על הניקוד, הפיסוק והחלוקה לסוגיות ופסקאות
שמורות לעמותת "וכל בנייך לימודי ה" ולדניאל ברק ווינט.

ניתן לצלם ולהדפיס לשם לימוד וללא מטרות רווח.

ה' חשוון תשע"ט

מסכת מנחות פרק ז' - "ואלו מנחות נקמצות"

1. עב, ב

מתניתין

ואלו מנחות נקמצות ושיריהן לכהנים: מנחת הסלת,

והמחבת,

והמרחשת,

והחלות,

והרקיקין.

מנחת עובדי כוכבים,

ומנחת נשים,

ומנחת העומר,

ומנחת חוטא,

ומנחת קנאות.

רבי שמעון אומר:

מנחת חוטא של כהנים נקמצת,

וקומץ - קרב לעצמו,

ושירים - קריבים לעצמן.

גמרא

אמר רב פפא:

כל היכא דתנו 'עשר' תנו.

מאי קא משמע לן?

לאפוקי מרבי שמעון דאמר: מחצה חלות ומחצה רקיקין - ביא.

קא משמע לן דלא.

ר"י

מתני'

ואלו מנחות: מנחת הסלת.

היתה נקמצת עיסה:

ומנחת חוטא של ישראל נקמצת

אבל מנחת חוטא של כהנים לא

היתה נקמצת כלל אלא כולה

היתה כליל:

רש"י מכ"י רבינו בצלאל

אשכנזי ז"ל

ואלו מנחות. מנחת הסולת.

היתה נקמצת עיסה. ומחבת

ומרחשת וחלות ורקיקין. אחר

אפיתן פותתן ומחזירן לסולת

וכולהו כתיבי בויקרא וכתוב

במנחת סולת קמיצה ובאינך

כתיב אזכרה ואזכרה היינו

קמיצה:

ומנחת העומר. כתיב אזכרה

ואמר"י בת"כ נאמר כאן אזכרה

ונאמר במנחת הסולת אזכרה

מה להלן מלא הקומץ אף כאן

מלא הקומץ. ומנחת חוטא

וקנאות. כתיב בהו קמיצה. ר"ש

אומר. מפרש בגמרא אבל לת"ק

לא בעינן במנחת כהנים קמיצה

אלא נקטרת כמות שהיא:

גמ' כל היכא דתנו. [כלומר]

מנחות:

עשר תנו. כלומר מנחות שוות

בדין אחת:

לאפוקי מדר"ש. דמטפי חד

מנחה במה דמכשר מנחת מאפה

בתלתא גווי דלדידיה הוי י"א

מנחות:

2. עב, ב - עג, א

רָט"ו

"וְשִׁירֵיהֶו לְכַהֲנִים"

מִנְלָן?

474 מִנְלָן?! דְּכַתִּיבָא!

כְּתִיבָא⁴⁷⁵ (ויקרא ו, ט),

וְדָלָא כְּתִיבָא - כְּתִיב בַּהּ: **"וְזֹאת תִּזְכֹּר הַמִּנְחָה הַקְּרִיב אֹתָהּ בְּנֵי אֶהְרֹן וְגו'**
וְהַנּוֹתֵרֶת מִמֶּנָּה יֹאכְלוּ אֶהְרֹן וּבְנָיו"⁴⁷⁶ (ויקרא ו, ז-ט).

בָּאָה חִיטִּין - לֹא קְמִיבְעִיא לָן,
כִּי קָא מִיבְעִיא לָן - בָּאָה שְׁעוּרִין.

בָּאָה שְׁעוּרִין נְמִי - מִדְּנִקְמַצַּת, שִׁירֵיהֶו לְכַהֲנִים.

אֲלִיבָא דְרַבְנָן - לֹא קָא מִיבְעִיא לָן,
כִּי קָא מִיבְעִיא לָן - אֲלִיבָא דְרַבִּי שְׁמַעוֹן,

דְּאָמַר: אִיבָא מִנְחָה דְּמִיִּקְמַצָּא וְלֹא מִיִּתְאַכְלָא.

דִּתְנָן:

"רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר:

מִנְחַת חוּטָא שְׁל כַּהֲנִים נִקְמַצַּת - הַקּוֹמֵץ קָרֵב בְּעַצְמוֹ,

וְהַשִּׁירִים קָרִיבִין בְּעַצְמָן"

מִנְלָן?

אָמַר חִזְקִיָּה:

דְּאָמַר קָרָא: **"וְכָל מִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן וְחִרְבָּה לְכָל בְּנֵי אֶהְרֹן תִּהְיֶה"**⁴⁷⁷ (ויקרא ז, ט).

אִם אֵינוֹ עֲנִין לְבִלּוּלָה שֶׁל חִיטִּין - תְּנַהּוּ עֲנִין לְבִלּוּלָה שֶׁל שְׁעוּרִין,
וְאִם אֵינוֹ עֲנִין לְחִרְבָּה שֶׁל חִיטִּין - תְּנַהּוּ עֲנִין לְחִרְבָּה שֶׁל שְׁעוּרִין.

וְהֵאֵי לְהַכִּי הוּא דְּאֵתָא!?

הָא מִיבְעִי לִיָּה לְכַדְתְּנִיא:

"מִנְיֹו שְׂאִין חוּלְקִין מִנְחוֹת בְּנֶגֶד זְבָחִים?

תְּלַמּוּד לּוֹמַר: "וְכָל הַמִּנְחָה אֲשֶׁר תֹּאפֶה בַּתַּנּוּר ...

לְכָל בְּנֵי אֶהְרֹן תִּהְיֶה אִישׁ פְּאָחִיו"⁴⁷⁸ (ויקרא ז, ט-י).

יְכוּל לֹא יִחְלְקוּ מִנְחוֹת בְּנֶגֶד זְבָחִים, שְׁלֹא קָמוּ תַּחְתִּיהֶו בְּדִלוּת,

אֲבָל יִחְלְקוּ מִנְחוֹת בְּנֶגֶד עוֹפוֹת, שְׁהֵרִי קָמוּ תַּחְתִּיהֶו בְּדִלוּת?

תְּלַמּוּד לּוֹמַר: **"וְכָל נַעֲשֶׂה בְּמִרְחֶשֶׁת לְכָל בְּנֵי אֶהְרֹן תִּהְיֶה"** (ויקרא ז, ט).

יְכוּל לֹא יִחְלְקוּ מִנְחוֹת בְּנֶגֶד עוֹפוֹת, שְׁהֵלְלוּ מִיַּי דְּמִיָּו וְהֵלְלוּ מִיַּי קְמָחִים,

יִחְלְקוּ עוֹפוֹת בְּנֶגֶד זְבָחִים שְׁהֵלְלוּ וְהֵלְלוּ מִיַּי דְּמִיָּו?

תְּלַמּוּד לּוֹמַר: **"וְעַל מַחְבַּת לְכָל בְּנֵי אֶהְרֹן תִּהְיֶה"** (ויקרא ז, ט).

יְכוּל לֹא יִחְלְקוּ עוֹפוֹת בְּנֶגֶד זְבָחִים שְׁהֵלְלוּ עֲשִׂיתֶן בִּיד וְהֵלְלוּ עֲשִׂיתֶן בְּכֵלִי,

אֲבָל יִחְלְקוּ מִנְחוֹת בְּנֶגֶד מִנְחוֹת שְׂאֵלוּ וְאֵלוּ עֲשִׂיתֶן בִּיד?

תְּלַמּוּד לּוֹמַר: **"וְכָל מִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן לְכָל בְּנֵי אֶהְרֹן תִּהְיֶה"** (ויקרא ז, ט).

יְכוּל לֹא יִחְלְקוּ מַחְבַּת בְּנֶגֶד מִרְחֶשֶׁת, וּמִרְחֶשֶׁת בְּנֶגֶד מַחְבַּת,

שְׂזוּ מַעֲשִׂיָּה קִשְׁיָו, וְזוּ מַעֲשִׂיָּה רִבִּין,

אֲבָל יִחְלְקוּ מַחְבַּת בְּנֶגֶד מַחְבַּת, וּמִרְחֶשֶׁת בְּנֶגֶד מִרְחֶשֶׁת?

⁴⁷⁴ מִילָה זֹו הַתּוֹסֵפֶה עִי"פ גִּירֶסֶת שִׁטָּה מְקוּבָצֶת וְרִשִׁי

⁴⁷⁵ וְהַנּוֹתֵרֶת מִמֶּנָּה יֹאכְלוּ אֶהְרֹן וּבְנָיו מִצוֹת תֹּאכְלוּ בְּמִקּוֹם קָדֵשׁ בְּחִצְרֵי אֹהֶל מוֹעֵד יֹאכְלוּהוּ

⁴⁷⁶ זֹוּזֹאת תִּזְכֹּר הַמִּנְחָה הַקְּרִיב אֹתָהּ בְּנֵי אֶהְרֹן לְפָנֵי ה' אֵל פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ. ח וְהָרִים מִמֶּנּוּ בְּקִמְצוֹ מִסֹּלֶת הַמִּנְחָה וּמִשְׁמֶנָּה וְזֹאת כָּל הַלֶּבֶתָּה אֲשֶׁר עַל הַמִּנְחָה

וְהַקִּטְוִי הַמְּזֻבָּח רִיחַ נִיחַח אֲזַכְּרֶתָהּ לָהּ. ט וְהַנּוֹתֵרֶת מִמֶּנָּה יֹאכְלוּ אֶהְרֹן וּבְנָיו מִצוֹת תֹּאכְלוּ בְּמִקּוֹם קָדֵשׁ בְּחִצְרֵי אֹהֶל מוֹעֵד יֹאכְלוּהוּ:

⁴⁷⁷ וְכָל מִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן וְחִרְבָּה לְכָל בְּנֵי אֶהְרֹן תִּהְיֶה אִישׁ פְּאָחִיו

⁴⁷⁸ ט וְכָל מִנְחָה אֲשֶׁר תֹּאפֶה בַּתַּנּוּר וְכָל נַעֲשֶׂה בְּמִרְחֶשֶׁת וְעַל מַחְבַּת לְכָהֵן הַמְּקָרִיב אֹתָהּ לֹו תִּהְיֶה. י וְכָל מִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן וְחִרְבָּה לְכָל בְּנֵי אֶהְרֹן

תִּהְיֶה אִישׁ פְּאָחִיו

גמ'
דכתיבא בתמיה דכתיב בהו
נקמצת ושיריה לכהנים כגון
בחמש מנחות:
דלא כתיב בהו כגון מנחת עובדי
כוכבים ומנחת חוטא כתיב וזאת
תורת דמשמע תורה אחת לכל
המנחות שכל מנחה הנקמצת
נאכלין השירים לכהנים:
באה חטין לא קמיבעיא ליה.
דהנותרת ממנה כתיב בחמש
מנחות שנאמר בהו סלת שהן
חטין:
באה שעורין כגון מנחת העומר
ומנחת קנאות:
מדנקמצת דכתיב בה (ויקרא ו)
אזכרתה:
אליבא דרבנן דאמרי במתני
ואלו מנחות נקמצות דודאי
מדנקמצות שיריהן לכהנים:
כי קמיבעיא ליה אליבא דר"ש
דאמר איכא מנחה כו' ואיכא
למימר הא נמי מנחת העומר
ומנחת קנאות אע"ג דנקמצות
איכא למימר דשיריהן אין
נאכלין:
אם אינו ענין לבלולה שכבר
נאמר בהן (שם) והנותרת ממנה
יאכלו אהרן ובניו:
בלולה של שעורין מנחת העומר:
לחרבה של חטין כגון מנחת
מאפה:
לחרבה של שעורים מנחת
קנאות:
כנגד זבחים שלא יאמר הכהן
[לחבירו] טול אתה זבחים ואני
מנחות:
תלמוד לומר לכל בני אהרן
תהיה שלא יחלקו זה כנגד זה
אלא בין כולם יחלקו המנחות:
שלא קמו מנחות תחת זבחים:
בדלות שאין מביא מנחה אלא
בדלי דלות שנאמר אם לא תמצא
ידו וגוי עד ולקח שתי תורים:
שהרי קמו תחתיהן בדלות
שהמחוייב קנינו ואין לו יכול
להביא מנחה:
תלמוד לומר ועל מחבת לכל בני
אהרן אם אינו ענין למנחות תנהו
ענין לזבחים ועופות:
עשייתו ביד מליקה בציפורן:
בכלי בסכין:
רש"י מכ"י רבינו בצלאל אשכנזי
ז"ל
מנלן בתמ"י:
דכתיב בה ההיא דכתיב בה
והנותרת ממנו יאכלו כתיבא:
ודלא כתיבא נפקא לן מההוא
קרא דכולל כל המנחות בצו את
אהרן זאת תורת וגו':
באה חטין לא קא מבעיא לן.
דמההוא קרא דכולל כל המנחות
נפקי מזהאת תורת המנחה דסתם
מנחה באה חטין הלכך ההוא
בבאה חטין קמשתעי.
מדנקמצת. וודאי שיריה לכהנים
דאי לא אמאי קמצי לה:
אם אינו ענין דהא נפקי מזהאת
תורת המנחה:

רס"ו

יכול לא יחלקו בקדשי קדשים אבל יחלקו בקדשים קלים. שלא יתנו חטאת כנגד אשם ולא מנחת מאפה כנגד מנחת הסולת דכולם קדשי קדשים הן אבל יחלקו בקדשים קלים כגון שלמים כנגד תודה:

תלמוד לומר איש כאחיו. וסמיך ליה אם על תודה דמקרא נדרש לפניו ואיתקוש קדשים קלים לקדשי קדשים למנחות לענין חלוקה:

ואין קטן חולק. אבל אוכל בחלק אביו:

ההיא. ברייתא שאין חולקין: **מכל נפקא.** וכל מנחה בלולה בשמן (ויקרא ז):

הא אפיקתיה. לכל מנחה בלולה לעיל בפי כל המנחות (דף סג:). לכדברי יוסי בר' יהודה דאמר מה כל האמור למטה שני מינין: **ההוא מוכל נפקא.** ברייתא מכל והא דאם אינו ענין כו' תנהו ענין לחריבה של שעורין נפקא ליה ממנחה:

לרבות לוג שמן של מצורע. שהשיריים שמשתייר משל בהונות הוו לכהן:

מן האש כתיב. דדבר שממנו לאישים הוא דשיריים לכהנים אבל לוג שאין ממנו לאישים אימא לא ליהוי לכהן [להכי] כתב לכל קרבנם:

לרבות מנחת העומר ומנחת קנאות. שנקמצו ושיריים לכהנים ומריבוי אתיא דנקמצות ושיריים לכהנים:

והאי. מנחת העומר להתיר חדש אתיא:

ואידך. מנחת קנאות: **לברר.** עון אתיא ולא לכפרה אימא לא יהו שיריה נאכלין קמשמע לן:

לרבות חטאת העוף. שנאכלת לכהנים:

נבילה היא. משום מליקה ולא תאכל קמשמע לן:

להכשיר אתי. ליחול עליה נזירות טהרה ולא יהא נאכל:

זה גזל הגר. דכתיב (במדבר ה) אם אין לאיש גואל האשם המושב לכהן זה הקרן שאם גזל את הגר ומת הגר ורוצה להחזיר גזילו ואין לו יורשין יחזירנו לכהנים ויביא קרבן אשם על השבועה שכפר ונשבע לו:

שלך הם. כל הני דמתרבו מהאי קרא:

לקדש בו. כדאמר (קידושין דף נב: ע"ש) המקדש בחלקו בקדשי קדשים מקודשת:

תלמוד לומר: "וחרבה לכל בני אהרן תהיה" (ויקרא ז, ז).
יכול לא יחלקו בקדשי קדשים אבל יחלקו בקדשים קלים?
תלמוד לומר: "איש כאחיו" (ויקרא ז, ז) ו**"אם על תודה"** (ויקרא ז, יב) -
בשם שאין חולקין בקדשי קדשים, נף אין חולקים בקדשים קלים.
"איש" (ויקרא ז, ז) - **איש חולק,**
ואפילו בעל מום,
ואין קטן חולק, ואפילו תם!"

ההוא מ' **"כל"** (ויקרא ז, ז) נפקא.

והא אפיקתיה לכדברי יוסי ברבי יהודה!

אלא ההוא מ' **"וכל"** (ויקרא ז, ז).

רבינא אומר:

אתיא מדתני לוי,

דתני לוי:

"לכל קרבנם ולכל מנחתם ולכל חטאתם ולכל אשמים" (במדבר יח, ט) - **"כל קרבנם" - לרבות לוג שמן של מצורע.**

סלקא דעתך אמינא: **"מן האש"** (במדבר יח, ט) כתב ר' חמנא, קא משמע לן.

"לכל מנחתם" - לרבות: מנחת העומר, ומנחת קנאות"

סלקא דעתך אמינא: **"ואכלו אותם אשר נופר בהם"** (שמות כט, לג) אמר ר' חמנא, והאי להתיר קא אתיא, ואידך נמי, לברר קא אתיא, קא משמע לן.

"לכל חטאתם" - לרבות חטאת העוף.

סלקא דעתך אמינא: נבילה היא, קא משמע לן.

"לכל אשמים" - לרבות: אשם נזיר, ואשם מצורע."

"אשם מצורע" בהדיא כתיב ביה: **"מי פחטאת האשם הוא למהן"** (ויקרא יד, ג)!

אלא לרבות: אשם נזיר כאשם מצורע.

סלקא דעתך אמינא: להכשיר קא אתי, קא משמע לן.

"אשר ושיבו" - זה גזל הגר.

"לך היא ולבניך" - שלך היא ולבניך,
אפילו לקדש בו את האשה."

479 אם על תודה וקריבנו והקריב על זבח התודה חלות מצות בלולת בשמן ורקיקי מצות משחים בשמן וסלת מרבכת חלת בלולת בשמן
 480 זה יהיה לך מקדש הקדשים מן האש כל קרבנם לכל מנחתם ולכל חטאתם ולכל אשמים אשר ושיבו לי קדש קדשים לך הוא ולבניך
 481 ואכלו אתם אשר כפר בהם למולא את ידם לקדש אתם וזר לא יאכל מי קדש הם
 482 ופחט את הקבש במקום אשר ופחט את החטאת ואת העלה במקום הקדש מי פחטאת האשם הוא למהן קדש קדשים הוא

3. עג, א-ב

רס"י

שלמי העובדי כוכבים. עובד כוכבים שנדר להביא שלמים עולות הן ואין נאכלין וה"ה דמנחתן כליל:

לבו לשמים. כוונתו הוא שיהא קרבנותיו כליל לשמים ולא שיאכלו:

כל דמקרבי עולה ליהוי. שיהא דין עולה שאין נאכלת ולא דין שלמים:

הכהן אוכלן. כשאר שלמים וקשיא לרב הונא:

הכי קאמר נתנן לישראל על מנת שיתכפר בהן ישראל. כגון שהיה ישראל מחוייב שלמים ונתנן עובד כוכבים להוציא ידי חובתו יזכה ישראל בבשר ואוכלו אבל נדר סתם שלמים ניהוי עולה:

מנחת עובדי כוכבים. ושלמים כמנחתו דנאכלין לכהנים:

והיין והלבונה. שיכול להתנדב ולהביא יין ולבונה:

מה ת"ל לעולה. דמשמע שאין מביאין אלא עולה:

פרט לנזירות. כלומר עולה סתם יכולין להביא ולא עולות נזירות שאם נדר בנוזיר אין נזירות חל עליו לפי שיש בה עולה חטאת ושלמים:

ר"ע אומר אין לי שמביא אלא עולה לחוד. פרט לכל שאר קרבנות והאי דתני שלמי העובדי כוכבים עולות היינו אליבא דר"ע ומתני' דקתני מנחת עובדי כוכבים רבי יוסי הגלילי היא:

אמר רב הונא: **שלמי העובדי כוכבים עולות.** עג,

איבעית אימא: קרא,
ואיבעית אימא: סברא.

"איבעית אימא: סברא":
עובד כוכבים לכו לשמים.

"ואיבעית אימא: קרא" - **"אשר יקריבו לה' לעולה"**⁴⁸⁴ (ויקרא כב, יח) כל דמקרבי עולה ליהוי.

מתיב רב המא פר גוריא:
**"עובד כוכבים שהתנדב להביא שלמים,
נתנן לישראל - ישראל אוכלן,
נתנן לכהן - הכהן אוכלן!"**

אמר רבא:
הכי קא אמר:
על מנת שיתכפר בהן ישראל - ישראל אוכלן,
על מנת שיתכפר בהן כהן - כהן אוכלן.

מתיב רב שייבי:
"אלו מנחות נקמצות, ושיריהן לפהנים: מנחת עובדי כוכבים!"

אמר רבי יוחנן:
לא קשיא:
הא - רבי יוסי הגלילי,
הא - רבי עקיבא.

דתניא:
"אישי"⁴⁸⁵ (ויקרא כב, ג) - מה תלמוד לומר: **"אישי"?**
"אישי" - לרבות את העובדי כוכבים שנודרין נדרים ונדבות בישראל.
"אשר יקריבו לה' לעולה"⁴⁸⁶ (ויקרא כב, יח) - אין לי אלא עולה, שלמים מניין?
תלמוד לומר: **"נדריהם".**
תודה מניין?
תלמוד לומר: **"נדבותם".**
מנין לרבות: העופות,
והיין,
והלבונה,
והעצים?
תלמוד לומר: **"נדריהם" - "לכל נדריהם".**
"נדבותם" - "לכל נדבותם".
אם כן מה תלמוד לומר: **"עולה"?**
"עולה" - פרט לנזירות,
דברי רבי יוסי הגלילי.
רבי עקיבא אומר:

⁴⁸³ משמע מדברי רש"י בעמוד הבא ד"ה ר"ע שאין אלו דברי רב הונא אלא ברייתא. ויש שגרסו כאן: תני רב הונא, ויש שגרסו תנא ללא דברי רב הונא.
⁴⁸⁴ דבר אל אהרן ואל בניו ואל כל בני ישראל ואמרת אליהם איש איש מבית ישראל ומן הגוי בישראל אשר יקריבו קרבנו לכל נדריהם ולכל נדבותם אשר יקריבו לה' לעלה
⁴⁸⁵ אמר אליהם לדרתיכם כל איש אשר יקרב מקל ורעכם אל הקדשים אשר יקדישו בני ישראל לה' וטמאתו עליו ונכרתה הנפש ההוא מלפני אני ה'
⁴⁸⁶ דבר אל אהרן ואל בניו ואל כל בני ישראל ואמרת אליהם איש איש מבית ישראל ומן הגוי בישראל אשר יקריבו קרבנו לכל נדריהם ולכל נדבותם אשר יקריבו ליהוה לעלה

”אשר יקריבו לה לעולה” - אין לי אלא עולה בלבד.”

רפ”י

אי מהתם. מאשר יקריבו לה לעולה:
הוה אמינא קרבן נזירות הוא דלא לייתי. חטאת עולה ושלמים אבל וכו': **קמ”ל.** כי יפליא דאין נודרין כלל דאפי” נזירות לא חיילין עלייהו: התקינו בית דין וזה אחד מהן עובד כוכבים ששילח כו':
לימא רבי יוסי היא. דמרבי ביין דהיינו נסכים:
ולא ר”ע. דאמר אין לי אלא עולה ולא נסכים:
אפי” תימא ר”ע. דהאי דאמר ר”ע דאין נודרין אלא עולה עולה וכל חבירתה דהיינו נסכים אבל נסכים לחודיהו לא:
אזרח. בנסכים כתיב (במדבר טו) כל האזרח יעשה ככה:
ואין העובד כוכבים. מתנדב להביא נסכים בלא זבח:
ככה. עיכובא שיהו כל עולות טעונות נסכים:
הא אמר אפי” יין לחודיה נמי. מביא כדקתני מנין לרבות העופות והיין לחודיה דהיינו נסכים שמביא והכא תניא אין העובד כוכבים מביא נסכים:
הא אמר עולה. לחודה אין מידי אחריני לא והכא קתני דעולתו טעונה נסכים:
סמי מכאן נסכי יין. ואמר מנין לרבות העופות והלבונה ולא תיתני היין:

והאי פְּרַט לְנִזְיוֹת מִהֶכָּא נִפְקָא!?

מִהֶתֵּם נִפְקָא: **”דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם:**

איש מי יפליא לנדור נדר נזיר להזיר”⁴⁸⁷ (במדבר ו, ב),

בני ישראל - נודרין,

ואין העובדי כוכבים - נודרים!

אי מהתם, הוה אמינא: קרבן הוא דלא לייתי, אבל נזירות חלה עלייהו, קא משמע לן.

כמאן אָזְלָא הָא דִּתְנִין:

”אמר רבי שמעון:

שבעה דברים התקינו בית דין, וזה אחד מהן:

עובד כוכבים ששילח עולתו ממדינת הים,

ושילח עמה נסכיה - קריבין משלו,

ואם לאו - קריבין משל ציבור” (שקלים ז, א)?

לימא רבי יוסי הגלילי, ולא רבי עקיבא?

אפילו תימא: רבי עקיבא,

עולה וכל חבירתה.

מאן תנא להא דתננו רבנן:

”אזרח”⁴⁸⁸ (במדבר טו, ג) -

”אזרח” - מביא נסכים,

ואין העובד כוכבים מביא נסכים.

יכול לא תהא עולתו טעונה נסכים?

תלמוד לומר: ”ככה”⁴⁸⁹ (במדבר טו, יא-יב).”

מוני?

לא רבי יוסי הגלילי, ולא רבי עקיבא.

אי רבי יוסי הגלילי - הא אמר: אפילו יין נמי!

אי רבי עקיבא - הא אמר עולה אין, מידי אחרינא לא!

איבעית אימא: רבי יוסי הגלילי,

ואיבעית אימא: רבי עקיבא.

”איבעית אימא: רבי יוסי הגלילי” - סמי מההיא יין.

”ואיבעית אימא: רבי עקיבא” - עולה וכל חבירתה.

⁴⁸⁷ דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם איש או אשה מי יפליא לנדור נדר נזיר להזיר ליהוה

⁴⁸⁸ כל האזרח יעשה ככה את אלה להקריב אשה ריח ניחח ליהוה

⁴⁸⁹ יא ככה יעשה לשוד האחד או לאיל האחד או לשה בכבשים או בעזים

יב כמספר אשר תעשו ככה תעשו לאחד ממספרם

4. עג, ב

רפ"י

והיתה לכהן כמנחה. במנחת חוטא כתיב:
שתהא עבודתה כשרה בו. שאם חטא ונתחייב להביא מנחה יכול להקריבה הוא בעצמו דהכי משמע והיתה לכהן מנחת חוטא של עצמו כמנחת נדבתו שיכול להקריבה הוא בעצמו:
או אינו אלא להתיר שירי מנחת חוטא של כהנים. באכילה כמנחת ישראל:
והיתה לכהן. מקיש חובתו דהיינו מנחת כהן לנדבתו דהיינו כמנחה דמשמע כמנחת נדבתו מה נדבתו אינה נאכלת ואינה נקמצת דכתיב (ויקרא ו) כליל תהיה:
אף מנחת חובתו אינה נאכלת. ומאחר דאינה נאכלת אי אתה יכול להתיר מנחת חוטא של כהנים אלא שתהא עבודה כשרה בו:
אלא כמנחה. דמשמע כמנחת חוטא של ישראל דאילו נאמר כמנחתו הוה משתמע כדקאמרת מקיש חובתו לנדבתו (והלא לא נאמר כו'):
לכהן כמנחה. כלומר כל שיש לכהן לעשות בה יהא כמנחת חוטא של ישראל דנקמצת:
ולא לאשים כמנחה. לענין מזבח אין שוין מנחת חוטא של כהנים ומנחת חוטא של ישראל דשירי מנחת חוטא של ישראל נאכלין ומנחת חוטא של כהנים קריבין:
ומקריב קרבנותיו. של עצמו אפי' במשמר שאינו שלו:
דבר הבא על חטא. כגון מנחת חוטא:
בחטאה בשגגה מלמד וכו'. דהכי משמע וכפר הכהן על הנפש השוגגת אפי' על נפשו של עצמו וקאמר על חטאת אעייג דאתי על חטא:
ה"מ בשוגג. כדכתיב על הנפש השוגגת:
אבל אמזיד. כגון היכא דהויין נמי אמזיד כגון אשם חרופה ושמיעת קול לא יקריב בעצמו:
קמ"ל. והיתה לכהן כמנחה דהאי קרא במנחת חוטא דשבעת העדות כתיב דעשה בו מזיד כשוגג:

"רבי שמעון אומר:
מנחת חוטא של כהנים - נקמצת,
וקומץ - קרב לעצמו,
ושירים - קריבים לעצמן".

מנא הני מילי?

דתנו רבנן:

"והיתה לכהן כמנחה"⁴⁹⁰ (ויקרא ה, ג) - **שתהא עבודתה כשרה בו.**

אתה אומר שתהא עבודתה כשרה בו,
או:

אינו אלא להתיר מנחת חוטא של כהנים,

ומה אני מקיים: "וכל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל" (ויקרא ו, טז) - **מנחת נדבתו,**
אבל חובתו תהא נאכלת?

תלמוד לומר: "והיתה לכהן כמנחה" (ויקרא ה, ג) - **מקיש חובתו לנדבתו,**

מה נדבתו - אינה נאכלת,

אף חובתו - אינה נאכלת.

אמר רבי שמעון:

וכי נאמר: "והיתה לכהן כמנחתו"? והלא לא נאמר אלא "כמנחה" -

אלא להקיש מנחת חוטא של כהנים ממנחת חוטא של ישראל,

מה מנחת חוטא של ישראל נקמצת - אף מנחת חוטא של כהנים נקמצת.

אי: מה מנחת חוטא של ישראל נקמצת ושיריה נאכלין,

אף מנחת חוטא של כהנים נקמצת ושיריה נאכלין -

תלמוד לומר: "לכהן כמנחה" (ויקרא ה, ג) -

לכהן - כמנחה,

ולא לאשים כמנחה.

הא ניצד?

קומץ קרב - בעצמו,

ושירים - קריבין בעצמן".

הא שתהא עבודתה כשרה בו - מהכא נפקא!?

מהתם נפקא: **"מנין לכהן שבא ומקריב קרבנותיו בכל עת ובכל שעה שירצה?**

תלמוד לומר: "ובא בכל אות נפשו ... ושירת"⁴⁹¹ (דברים יח, ו)!

אי מהתם, הוה אמינא: הני מילי דבר שאין בא על חטא, אבל דבר שבא על חטא - אימא לא.

והא נמי מהכא נפקא!?

מהתם נפקא: **"וכפר המהן על הנפש השוגגת בחטאה בשגגה"**⁴⁹² (במדבר טו, כח) -

מלמד שהכהן מתכפר על ידי עצמו!

אי מההוא, הוה אמינא: הני מילי בשוגג, אבל במזיד לא,

קא משמע לן.

"במזיד" - היכי משפחת לה?

בזדון שבועה.

תניא אידך:

"רבי שמעון אומר:

מנחת חוטא של כהנים נקמצת,

⁴⁹⁰ וכפר עליו המהן על חטאתו אשר חטא מאחת מאלה ונסלח לו והיתה לכהן כמנחה

⁴⁹¹ וכי יבא הלוי מאחד שעריך מכל ישראל אשר גר שם ובא בכל אות נפשו אל המקום אשר יבחר והוה

⁴⁹² וכפר המהן על הנפש השוגגת בחטאה בשגגה לפני והוה לכפר עליו ונסלח לו

עד,א

רש"י

דלמעלה. על התפוח (הדשן) מגחלים שעל המזבח צוברים את הדשן לתפוח נמצא דלבסוף מתפור על בית הדשן מ"ר ז"ל: **אלא אבית הדשן דלמטה.** במקום שמשליך מראה ונוצה ותרומת הדשן אצל הכבש ושם היו נבלעים ושם היה מתפור: **דלמא לאיבוד.** שאין צריכין שום הקטרה אלא לאיבוד מפזרן על בית הדשן שלמטה: **וכי יש לך דבר שקרב.** מתחילתו לאיבוד:

תני אבוא וכו'. מימרא בפני עצמו. ע"א מ"ר ז"ל וכי יש לך דבר שקרב לאיבוד תני אבוא דר' אבין לעולם מתפורת אבית הדשן דלמטה ודקא אמרת וכי יש לך דבר קרב (כבר) לאיבוד גזירת הכתוב היא דכתיב כל מנחת כו' לאכילה הקשתיו מנחת חוטא של כהנים למנחת נדבתו תרוייהו אין נאכלות ולא לדבר אחר לענין הקרבה דשאני מנחת חוטא שלו אין קריבין אלא מתפורים אבית הדשן:

מאי קאמר. היכי שמעינן מהאי קרא חובתו או נדבתו דבעי למימר לאכילה הקשתיו: **לא תאכל חובתו.** מנחת חוטא אבל נקמצת כליל תהיה מנחת נדבתו שלא תהא נקמצת אלא מקטיר כולה כמנחת חביתין כיון דאית בהך קרא תרוייהו חובתו ונדבתו הלכך מצי למימר לאכילה הקשתיו דמקיש הכא חובתו לנדבתו:

סכינא חריפא מפסקא קראי. וכי יכול אדם להפסיק המקרא להטיל סופו לתחילתו בענין זה לא תאכל חובתו והדר תני לאכילה הקשתיו כו': **ואיפוך אנא.** דאימא נדבתו נקמצת ולא חובתו: **מסתברא נדבתו הוה ליה לרבוויי.** שיהא לה דין חביתין שאינה נקמצת משום דדמאי לחביתין:

שכן נדבתו תדירה. שיכול להתנדב בכל יום כחביתין שבאין בכל יום: **ולא חטי.** נדבתו וחביתין אין באין על חטא: **ובסטים ריחיה.** שנדבתו וחביתין בלולין בשמן ולבונה וריחו נודף מה שאין כן במנחת חוטא. ע"א דבזה ובזה כתיב ריח ניחוח לאפוקי מנחת חוטא שאינה תדירה ובאה על חטא ואינה בלולה בשמן ואין כתיב בה ריח ניחוח:

שכן באה עשרון. בחביתין לאפוקי נדבתו שיכול להביא כמה עשרונים שירצה: **חובה.** שמחוייב להביא כמו חביתין: **ורבנן.** דפליגי עליה דר"ש דאמר מנחת חוטא של כהנים כליל היא ואינה נקמצת האי לא תאכל מאי עבדי ליה וכו': **אלא עליונה.** חביתין בכליל תקטר לחוד: לאו דלא תאכל בעליונה וחיוב כליל תקטר בתחתונה מנין ת"ל כו':

הקומץ - קרב בפני עצמו,
השירים - קריבין בפני עצמן.
רבי אליעזר דרבי שמעון אומר:
הקומץ - קרב בעצמו,
השירים - מתפורין על בית הדשן.

אמר רבי חייא בר אבא:
הוי בה רבי יוחנן: "בית הדשן" דהיכא?
אי דלמעלה - היינו אבוא!
אי דלמטה - יש לך דבר שקרב למטה?!

אמר ליה רבי אבא:
דלמא לאיבוד.

אחיכו עליה - וכי יש לך דבר שקרב לאיבוד?!

תני אבוא דרבי אבין:

"כל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל" (ויקרא ו, טז) - **לאכילה הקשתיה ולא לדבר אחר.**

מאי קא אומר?

אמר אבוי:
הכי קא אומר: כל מנחת כהן לא תאכל - חובתו,
כליל תהיה - נדבתו.

אמר ליה רבא:
סכינא חריפא מפסקא קראי?!

אלא אומר רבא:
כל מנחת כהן:
כליל תהיה - נדבתו,
לא תאכל - חובתו.

ואיפוך אנא!

מסתברא נדבתו הוה ליה לרבוויי,
שכן תדירה לא חטי, בסים ריחיה.

אדרבה חובתו הוה ליה לרבוויי,
שכן עשרון חובה.

הנה נפישן.

ורבנן, האי **"כל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל"** - מאי עבדי ליה?

מיבעי להו לכדתנא:

"אין לי אלא עליונה ב' כליל תקטר"⁴⁹³ (ויקרא ו, יד), **ותחתונה ב' לא תאכל"**⁴⁹⁴ (ויקרא ו, טז).

מנין ליתן את האמור של זה בזה, ואת האמור של זה בזה?

תלמוד לומר: **"כליל"** **"כליל"** לגזירה שוה,

נאמר באן: **"כליל"** ונאמר להלן **"כליל"** -

מה להלן ב' **"כליל תקטר"** - אף באן בכליל תקטר,

ומה באן ליתן לא תעשה על אבילתו - אף להלן ליתן לא תעשה על אבילתו."

⁴⁹³ והנהן המשיח תחתיו מבניו יעשה אתה חק עולם ליהוה כליל תקטר
⁴⁹⁴ וכל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל

5. עד, א-ב

רש"י

לאו דזרות. כל זר לא יאכל קדש
לא קמיבעיא ליה דכהן לגבי
אימורים כזר הוי כדאמר
בפירקין מן ונדריך אשר תדור:
כי קמיבעיא לאו דכליל תהיה.
בכהן שאכל את אימורין מזבח
של כהן מי הוי חייב משום לאו
דכליל תהיה כמו כהן שאכל
מנחת כהן שחייב משום כליל
תהיה. מ"ר ז"ל:

בְּעֵי רְבִינָא:

כִּהְנֵן שְׂאֵכֵל מִן הָאִימֹרִין מַה הוּא לָאו ד'זָרוּת'⁴⁹⁵ (ויקרא כב, י) ?

עד, ב

לֹא קָא מִיבְעִיא לִי.

כִּי קָא מְבַעֵיא לִי לָאו ד'כָּלִיל תִּהְיֶה' - מַאי?

אָמַר רַב אֶהְרֹן לְרְבִינָא:

תָּא שְׁמַע:

דִּתְנִינָא:

'רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר:

כָּל שְׂהוּא ב'כָּלִיל תִּהְיֶה' (ויקרא ו, טז) - לִיתָן לֹא תַעֲשֶׂה עַל אֲכִילתוֹ".

6. עד, ב

כ"י

ותו ליכא. דליהוי כולה למזבח:
 הא איכא עולה. דהויא כולה
 למזבח:
 עורה לכהנים. ולא חשיב כולה
 למזבח:
 מוראה ונוצה. דלא קריבי
 במזבח:
 לשיתין אזלי. ולא לאשים והאי
 לא חשיב למזבח:
 ומאי בזה. דמשמע בזה למזבח
 ולא אחר:
 לאפוקי מדשמואל דאמר מזלפה
 לאשים. דהוה למזבח וקאמר
 דזה באה כולה למזבח ולא יין
 ומתניתין דקתני בזה יפה כח
 מזבח דאתי כולה למזבח ולא
 אחר:
 מסייעא לשמואל קומצו.
 וקומצו אזיל למזבח ושיריו
 לכהנים דבזה יפה כח שניהם
 והיינו דקתני מתניתין בזה יפה
 כח מזבח לאפוקי שמן דיפה בו
 כח שניהן:

מתניתין

מנחת כהנים,
 ומנחת כהן משיח,
 ומנחת נסכים - למזבח,
 ואין כהן לכהנים.
 ובזה יפה כח מזבח מנחת הכהנים.

שתי הלחם,
 ולחם הפנים - נאכלין לכהנים,
 ואין בהם למזבח,
 ובזה יפה כח הכהנים מנחת המזבח.

גמרא

ותו ליכא?
 והא איכא: עולה!

איכא עורה לכהנים.

והא איכא: עולת העוף!

איכא מוראה ונוצה.

והא איכא: נסכים!

לשיתין אזלי.

ומאי "בזו"?

לאפוקי מדשמואל,
 דאמר שמואל:
 המתנדב יין - מביאו ומזלפו על גבי אישים,
 קא משמע לן: דלשיתין אזלי.

מסייע ליה לשמואל,
 דאמר שמואל:
 המתנדב שמן, קומצו, ושיריו נאכלין.

7. עד, ב

רס"י

תו ליכא. מידי דהוי כולו לכהנים:
איכא דמה. דכתיב (ויקרא ה) והזה מדם החטאת על קיר המזבח:
איכא מתנותיו. לבהונות דלא הוה כוליה לכהנים: לאפוקי ממאן דאמר שתי הלחם הבאות בפני עצמן (מי שיתנדב שתי לחם לשני הלחם בלא שני כבשים אפילו הכי של כהנים הן ולא אתו (לשירים) לשריפה. ע"א שתי הלחם הבאות בפני עצמן) כגון שלא היו כבשים שטאבדו וקאמרי לעיל בפרק התכלת (דף מו) יונפו ותעובר צורתן ויצאו לבית השריפה ופליגי אמוראי התם דאיכא למ"ד לאכילה הויין ואיכא למ"ד לשריפה אתיין כ"ש. ע"א לאפוקי ממ"ד מדר"ע דאמר שתי הלחם הבאות בפני עצמן בלא כבשים וכו' דסבר הכבשים אין מעכבין את הלחם: קמ"ל בזו בשתי הלחם ובלחם הפנים יפה כח כהנים לעולם דאפילו באות בפני עצמן לעולם יפה כח כהנים ולאכילה אתיין מעיקרא (אבל אין נאכלין וטעונין צורה ולא מ"ה):

"שתי הלחם,

ולחם הפנים - נאכלין לכהנים,

ואין בהם למזבח".

ותו ליכא? והא איכא חטאת העוף?

איכא דמה.

והאיכא לוג שמן של מצורע!

איכא מתנותיו.

ומאי "בזו"?

לאפוקי ממאן דאמר: **"שתי הלחם הבאות בפני עצמן לשריפה אתיין",** קמשמע לן: דבזו יפה כח כהנים לעולם.

8. עד, ב - עה, א

רס"י

מתניתין

כל המנחות הנעשות בכלי -

טעונות שלשה מתנות שמן: יציקה,

ובלילה,

ומתן שמן בכלי קודם לעשייתו.

חלות - בוללן,

דברי רבי.

וחכמים אומרים:

סולת.

החלות - טעונות בלילה,

ורקיקין - משיחה.

כיצד מושחן?

כמין פי.

ושאר השמן נאכל לפהנים⁴⁹⁶.

גמרא

למעוטי מאי?

אמר רב פפא:

למעוטי מנחות מאפה.

תנו רבנן:

”ואם מנחת מרחשת קרבנה סלת בשמן תעשה” (ויקרא ב, ז) -

מלמד שטעונה מתן שמן בכלי.

”קרבנה” (ויקרא ב, ז)⁴⁹⁷ (ויקרא ב, ה) לגזירה שוה -

מה כאן מתן שמן בכלי - אף להלן מתן שמן בכלי.

ומה להלן יציקה ובלילה - אף כאן יציקה ובלילה.”

עה, א

מתני'

כל המנחות הנעשות בכלי שרת.

כגון מנחת מחבת ומרחשת

טעונות ג' פעמים מתן שמן:

יציקה ובלילה ומתן שמן.

שבתחילה הי' נותן השמן בכלי

קודם נתינת הסלת ואחר כך

נותן עליו את הסלת וחוזר ונותן

שמן לבלול בשמן וחוזר ונותן

עליה שמן לקיים מצות יציקה

לאפוקי מנחת מאפה שאין כל

מעשה בכלי שהרי נאפת בתנור

שאינו טעונה יציקה אבל אידך בי

מתנות צריכה ואע"ג דבמתני תני

יציקה תחילה אפי"ה אינה אלא

באחרונה והכי משמע מתני

בשעה שעושה יציקה צריך

שתהא הבלילה נעשה כבר

וקודם בלילה תהא מתן שמן

שבכלי קודם לעשייתה. מ"ר

ז"ל: מנחת הסלת לא היה בה

חלות דבעודה סולת נקמצת:

חלות של מנחת מאפה ושל

מחבת ומרחשת בוללן בשמן

לאחר שנעשו חלות לאחר אפייה

דברי רבי:

וחכמים אומרים סלת. בוללן:

החלות. שבמנחת מאפה טעונות

בלילה לרבנן סלת ולרבי חלות:

כיצד מושחן. לרביק:

כמין פי. יוניי שבלשונינו קורין

לכ"ף שלהן כי שהיה נוטל מן

השמן באצבעו כמין כי יוניי:

והשאר. שמן נאכל לכהנים:

גמ'

ת"ר סלת בשמן תעשה. משמע

שתהא הסלת ניתנת בשמן מלמד

שטעונין מתן שמן בכלי קודם

לכל דבר ואחר כך נותן הסולת

על גביה והאי קרא במנחת

מרחשת כתיב וה"ה למחבת

ולשאר מנחות:

קרבנך. דבתרוייהו כתיב קרבנך

במחבת ובמרחשת:

מה כאן במנחת מרחשת מתן

שמן בכלי. דכתיב (ויקרא ב)

סלת בשמן תעשה ובמנחת

מחבת כתיב יציקה ובלילה

(שם):

⁴⁹⁶ ע"פ שיטתה מקובצת. גירסת וילנא: וְהַשָּׂאֵר - נֶאֱכָלוּ לַכֹּהֲנִים

⁴⁹⁷ ואם מנחה על המחבת קרבנה סלת בלילה בשמן מזה תהיה

9. עה, א

רפ"י

סלת בלולה. האי קרא במחבת כתיב וה"ה לשאר מנחות: **ואי אפשר לבוללן.** כדמפרש לקמן: **כיצד עושה.** למנחת מחבת ומרחשת נותן מתן שמן בכלי ונותן הסלת בשמן: **כיצד הוא עושה.** מיירי מכל מנחות דעלמא נותן מתן שמן בכלי וכו': **מאי היא.** מאי טעמא אי אפשר ללחמי תודה שיהו נבללין חלות: **אמר ר' שמואל.** להכי אי אפשר דחצי לוג שמן היה בתודה ולא יותר כדשמעינן לקמן בפי שתי מדות (דף פח. ע"ש) וחציו של חצי הלוג לרקיין וחציו לרבוכה ואי אמרת דבוללן כשהן חלות היאך יכול לבולל חלות בחצי חצי לוג אלא ודאי כשהן סלת בוללן: **ע"א שפיר קאמרי ליה רבנן.** שפיר קאמרי ליה רבנן לרבי דתודה אי אפשר לבוללה חלות ונבללין סולת וה"ה למחבת ומרחשת דנבללין סולת אמר ר' שמואל אמר לך רבי שאני התם בתודה דלא אפשר דרביעית שמן היא כדאמרן חצי לוג לתודה דהיינו רביעית לוג לחלות ואי אפשר לבוללן חלות אבל מנחת מחבת ומרחשת שאין בהן חלות כ"כ דאפשר לבוללן חלות נבללין חלות מ"ר צ"ל להאי לישנא ל"ג מאי היא (אמר רבי):

"חלות - בוללן,

דב"ר רבי.

וחכמים אומרים: סולת".

תנו רבנן:

"סלת בלולה" ⁴⁹⁸ (ויקרא ב, ה) - **מלמד שנבללת סולת.**

רבי אומר: חלות בוללן,

שנאמר: "חלות בלולות" ⁴⁹⁹ (ויקרא ז, יב).

אמרו לו והלא לחמי תודה נאמר בהן: "חלות" (ויקרא ז, יב) -

ואי אפשר לבוללן נשהן חלות אלא סולת.

כיצד עושה?

נותן שמן בכלי קודם לעשייתו,

ונותנה,

ונותן שמן עליה ובוללה,

ולשה,

ואופה,

ופותתה,

ונותן עליה שמן,

וקומץ.

רבי אומר:

חלות בוללן,

שנאמר: "חלות בלולות בשמן".

כיצד עושה?

נותן שמן בכלי קודם לעשייתה,

ונותנה,

ולשה,

ואופה,

ופותתה,

ונותן עליה שמן,

ובוללה,

וחוזר ונותן עליה שמן,

וקומץ".

"אי אפשר" דקאמרי ליה רבנן לרבי - מאי היא?

אמר רבי שמואל בר רב יצחק:

רביעית שמן היא, היאך מתחלקת לכמה חלות?

⁴⁹⁸ ואם מנחה על המחבת קרבנה סלת בלולה בשמן מצה תהיה

⁴⁹⁹ אם על תודה יקריבנו והקריב על זבח התודה חלות מצות בלולות בשמן ורקיקי מצות משחים בשמן וסלת מרבכת חלת בלולות בשמן

10. עה, א

רש"י

מאי תלמודא. דהללו בוללן ולא אלו אימא דבלולות אתרוייהו והכי משמע משוחין ושניהן משוחין:
לא לישתמיט קרא כו'. אלא מה דכתיב בלולה בחלות ומשיחה ברקיקה שמע מינה דהכי הוא דווקא:

”החלות - טעונות בלילה, ורקיקין - משיחה”.

תנו רבנן:

”חלות בלולות”⁵⁰⁰ (ויקרא ב, ד) - ולא רקיקין בלולין.

שִׁיבּוֹל וְהָלֹא דִין הוּא: וְמָה חֲלוֹת שְׂאִינָן טְעוּנוֹת מְשִׁיחָה טְעוּנוֹת בְּלִילָה, רְקִיקִין שְׂטַעוּנִין מְשִׁיחָה - אֵינּוּ דִין שְׂטַעוּנִין בְּלִילָה!?

תלמוד לומר: ”חלות בלולות” - ולא רקיקין בלולין.

”רקיקין ... משיחין” (ויקרא ב, ד) - ולא חלות משוחות.

שִׁיבּוֹל וְהָלֹא דִין הוּא: וְמָה רְקִיקִין שְׂאִינָן טְעוּנֵי בְּלִילָה טְעוּנֵי מְשִׁיחָה, חֲלוֹת שְׂטַעוּנוֹת בְּלִילָה אֵינּוּ דִין שְׂטַעוּנוֹת מְשִׁיחָה!?

תלמוד לומר: ”רקיקין משיחין” - ולא חלות משוחות”.

מאי תלמודא?

אמר רבא:

לא לישתמיט, ולכתוב חלות משוחות ורקיקין בלולין.

⁵⁰⁰ ומי תקרב קרבן מנחה מאפה תנור סלת חלות מצות בלולות בשמן ורקיקי מצות משיחין בשמן

11. עה, א

רס"י

מנחה הבאה מחצה חלות ומחצה רקיקין. [עשרה חלות ועשרה רקיקין] לרבנן מביא לוג וכו'. ע"א הבאה מחצה חלות ומחצה רקיקים כגון שהביא ה' חלות וה' רקיקין ור' שמעון היא דאמר מחצה חלות ומחצה רקיקין מביא:

מושח את הרקיק על פני כולו. פליגא אמתניתין דאמר כמין כי: ושאר השמן. שנשתייר על משיחת הרקיק מחזירו לחלות: רקיקין הבאים בפני עצמן. דאי בעי רקיקין מביא ואי בעי חלות מביא ולא היו נבללין בשמן והיה בה רבוי שמן שנשתייר על המשיחה ואינו נאכל וכיצד הוא עושה מושחן וכו':

מושחן וחוזר ומושחן. דכיון דליכא חלות ליכא למימר ושאר השמן מחזיר לחלות וכיון דסבירא ליה דאין שאר השמן נאכל לכהנים משום הכי חוזר ומושחן עד וכו':

"ביצד מושחן?

כמין כי.

ושאר השמן נאכל לכהנים⁵⁰¹."

מאי "כמין כי"?

אמר רב פהנא:

כמין כי יוני.

תנו רבנן:

"מנחה הבאה מחצה חלות ומחצה רקיקין - מביא לוג שמן וחוצהו,

חציו - לחלות,

וחציו - לרקיקין.

וחלות - בוללן.

ורקיקין - מושחן, ומושח את הרקיק על פני כולו.

ושאר השמן - מחזירו לחלות.

רבי שמעון בן יהודה משום רבי שמעון אומר:

מושחן כמין כי,

ושאר השמן - נאכל לכהנים."

תניא אידך:

"רקיקין הבאים בפני עצמן - מביא לוג שמן ומושחן וחוזר ומושחן עד שיכלה כל שמן שבלו.

רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון:

מושחן כמין כי,

ושאר השמן נאכל לכהנים.

⁵⁰¹ ע"פ שיטתה מקובצת. גירסת וילנא: והשאר - נאכלין לכהנים

12. עה, א-ב

רפ"י

למעוטי שתי הלחם ולחם הפנים. שאין נעשין בכלי אלא נאפות בתנור שאין טעונים פתיתה אבל מנחת מאפה לא ממעט מפתיתה דלקמן מרבי ליה לפתיתה עם שאר מנחות אע"ג דנאפות בתנור:

לרבות כל המנחות לפתיתה.
ואפילו מנחת מאפה:

תלמוד לומר אותה. למעוטי הני תרתי:

ולא אוציא את הרקיקין. שיהו רקיקין טעונין יציקה דלא ממעט קרא אלא חד מהני תרתי מינין שבה:

תלמוד לומר היא. מיעוט אחר למעט ליציקה:

מאי תלמודא. כלומר מה ראית להוציא את מנחת מאפה שכתובה עם שאר מנחות אימא להוציא את מנחת כהנים שהרי אין כתובה בפרשת שאר מנחות: **שני מיעוטין.** עליה והיא:

הוי אומר מנחת מאפה. שיש בה שני מינין חלות ורקיקין לפיכך צריכה בי מעוטין הלכך קממעט מהנד תרי מיעוטי:

מתניתין

כל המנחות הנעשות בכלי טעונות פתיתה.

גמרא

למעוטי מאי?

אמר רב פפא:

למעוטי: שתי הלחם, ולחם הפנים.

תנו רבנן:

"פתות אותה פתים ... מנחה" ⁵⁰² (ויקרא ב, 1) - לרבות כל המנחות לפתיתה.

יכול שאני מרבה אף שתי הלחם ולחם הפנים?

תלמוד לומר: "אותה" (ויקרא ב, 1).

"ויצקת ... שמן מנחה" (ויקרא ב, 1) - לרבות כל המנחות ליציקה.

יכול שאני מרבה אף מנחת מאפה?

תלמוד לומר: "עליה שמן" (ויקרא ב, 1).

אוציא את החלות ולא אוציא את הרקיקין?

תלמוד לומר: "היא" (ויקרא ב, 1).

מאי תלמודא?

אימא להוציא מנחת כהנים!

אמר רבה:

איזהו דבר שצריך שני מיעוטין?

הוי אומר זו מנחת מאפה.

⁵⁰² פתות אתה פתים ויצקת עליה שמן מנחה הוא

13. עה, ב

רס"י

מתני'

קופל. כמו כופל חלה אחת לשתיים ושתיים לארבע: **מבדיל**. משברה היינו פתיתה: **מנחת כהנים קופל**. כדי לקיים מצות פתיתה: **ואין מבדיל**. וכולה כליל: **מנחת כהן משיח**. היינו חביתין: **לא היה מקפלה**. כשאר מנחת כהנים לפי שהיא חובתו ואין נקמצת כלל וכליל היא: רבי שמעון אומר מנחת נדבה של כהנים ומנחת כהן משיח אין בהן פתיתה. כלומר שלא היה מקפלן וכו' ופליג אתיק דסבר מנחת כהנים קופל: **וכולן**. שצריכין פתיתה מקפלן שנים לדי' ודי' לחי' וחי' לטי' עד שיהו פתיתין כזיתים. ע"א וכולן פתיתין כזיתים שיכול לפותתן עד שיהו הפתיתין כזיתים אבל פחות מכזיתים אין יכול לפותתן כ"ש. ואיכא דאמרי וכולן פתיתין כזיתים שהיה עושה מן העשרון י' חלות ומכל חלה וחלה ארבעה פתיתין ולא היה בכל פת אלא כזית. ולא מ"ה:

גמ'

ת"ל פתים. דמצי למכתב תעשינה פתות וכתיב פתים דמשמע לשני פתים יותר: **תלמוד לומר אותה לפתיתים**. שיעשה אותה לפתיתים דהיינו אחד לשנים ובי' לדי' ולא יותר: **ומבדיל**. והדר קומץ לה ולא יותר מפתיתה לפתים לפירורין: **ואינו מבדיל**. דכיון דאין צריכה קמיצה אין צריכה הבדלה: **אבל מקפלה לשנים**. דכיון דאין אלא חצי עשרון אין מקפל אלא לשנים:

מתניתין

מנחת ישראל - קופל: אחד לשנים, ושנים לארבעה, ומבדיל.
מנחת כהנים - קופל: אחד לשנים, ושנים לארבעה, ואינו מבדיל.
מנחת כהן משיח - לא היה מקפלה.
רבי שמעון אומר:
מנחת כהנים, ומנחת כהן משיח - אין בהן פתיתה, מפני שאין בהן קמיצה, וכל שאין בהן קמיצה - אין בהן פתיתה, וכולן פותתו כזיתים.

גמרא

תנו רבנן:

"פתות"⁵⁰³ (ויקרא ב, 1) - יכול לשנים?

תלמוד לומר: "פתים" (ויקרא ב, 1).

אי "פתים" יכול יעשנה פירורין?

תלמוד לומר: "אותה" (ויקרא ב, 1) - אותה לפתיתים, ולא פתיתה לפתיתים.

הא ביצד?

מנחת ישראל - קופל אחד לשנים, ושנים לארבעה, ומבדיל.

מנחת כהנים,

ובהן משיח - היה מקפלה וכו'

מנחת כהנים,

ובהן משיח - היה מקפלה וכו'

וקא אגן תנן:

"לא היה מקפלה!"

אמר רבה:

אינו מקפלה לארבעה,

אבל מקפלה לשנים.

⁵⁰³ פתות אתה פתים ויצקת עליה שמן מנחה הוא

14. עה, ב

רש"י

האי חביצא. (של ריקין):
היה עומד ומקריב מנחות בירושלים. כגון שלא הקריב כהן זה עדיין מנחה מימיו או שהקריב מנחה חדשה כגון מנחת העומר אומר כהן שהחיינו: **נטלן.** הכהן לאוכלן:
מברך. הכהן המוציא ותנן וכולן כל המנחות אפילו מנחת העומר פתיתין כזיתים ולהכי מברך הכהן המוציא ואי לא הוה כזיתים אינו מברך:
ליקט מכולן. פירורין כזית:
ואכלן אם חמץ כו'. ומדיוצא בהן ידי חובתו דחשיב ליה לחם נמי מברך עליו המוציא:
הכא במאי עסקינן. דקתני ליקט מכולן:
בשעירסן. שקיבץ הפירורין ביחד וגוללן בידו וחברן והוי כזית:
אי הכי היינו דקתני עלה והוא שאכלן. לאותן פירורין:
כשעור אכילת פרס. שלא שהה בין פירור לפירור יותר מכדי אכילת פרס דהתם הויא אכילה ויוצא בה ידי חובתו:
ואי בשעירסן. שגובלן דהוה חתיכה אחת:
שאכלו מיבעי ליה. דכיון דתני שאכלן משמע דרוב פירורין הם ולא חתיכה אחת שלא פיררה:
אמר ליה. רב יוסף אלא לעולם שלא עירסו ואפילו הכי לא תפרוך:
הכא במאי עסקינן. דיוצא בפירורין כגון שבאו מלחם גדול שעדיין הוא בעין הככר שבאו ממנו והוי חשוב ובר ברכה הלכך פירורין נמי שלקטן חשובין נינהו ומברך עליהן אבל המנחות שפירכן ולא נשתייר מהן דבר חשוב אימא לך דבעינן כזית והאי חביצא נמי דקאמר אי אית בה כזית וכי אף על פי שבא מלחם גדול אי לא הוי הלחם בעין בעינן כזית לענין המוציא:
אפילו פירורין שאין בהן כזית. מברך עליהן המוציא:
תורתא דנהמא. שיהא בהן מראה לחם ולא שיהו שרוי כל כך שאין נראה אם הם לחם או לאו:

”רבי שמעון אומר:

מנחת כהנים, ומנחת כהן משיח - אין בהן פתיתה.”

אמר רב יוסף:

האי חביצא דאית בה פירורין כזית - מברכינן עליה המוציא לחם מן הארץ. אי לית בה פירורין כזית - מברכינן עליה בורא מיני מזונות.

אמר רב יוסף:

מנא אמינא לה?

דתנא:

”היה עומד ומקריב מנחות בירושלים:

אומר - ברוך שהחיינו וקימנו.

נטלו לאכלן - אומר: המוציא לחם מן הארץ.”

ותנן:

”וכולן פתיתין בכזית.”

אמר ליה אביי:

ולתנא דבי רבי ישמעאל דאמר: ”מפרכן עד שמחזירן לסלתן,”

הכי נמי דלא מברך המוציא?

וכי תימא: הכי נמי - והתנא: ”ליקט מכולן כזית ואכלו:

אם חמץ הוא - ענוש כרת,

אם מצה הוא - אדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח!”

הכא במאי עסקינן:

בשעירסן.

אי הכי, היינו דקתני עלה: ”והוא שאכלו בכדי אכילת פרס,”

ואי ”בשעירסן” ”שאכלו” מיבעי ליה!

אלא הכא במאי עסקינן:

בכא מלחם גדול.

מאי הוי עלה?

רב ששת אומר:

אפילו פירורין, שאין בהן כזית.

אמר רבא:

והוא דאיכא תורתא דנהמא עליהו.

15. עו, א

רס"י

מתני'

שיפה. שמשפסף בידו שמולך ומביא בפיסת ידו עליהן :
בעיטה. שבועט בהן בגבות אצבעותיו באגרופו :
בחיטין. כדי שישרו קליפתן :
בבצק. בלישת הבצק שף ובוטט :
באות עשר עשר. חלות או רקיקין :

גמ'

שף אחת ובוטט שתיים שף שתיים ובוטט שלשה. נמצא דכי שף שלש פעמים בוטט ה' פעמים ותו חוזר ועושה עד שגומר ש' פעמים שיפה ות"ק פעמים בעיטה :
בעי רבי ירמיה. הא דקתני שף אחת היינו אמטויי ואתויי דמה שמולך ומביא בידו חשוב חד שיפה :
או דלמא. להולכה לחודה קרי חד שיפה וכן נמי להבאה לחודה חשיב שיפה כ"ש :
ר' יוסי אומר שיפה ובעיטה בבצק. ולא בחיטים :

עו, א

מתניתין

כל המנחות טעונות: שלש מאות שיפה,
 וחמש מאות בעיטה.
 שיפה ובעיטה - בחיטין,
 ורבי יוסי אומר: בבצק.

כל המנחות - באות עשר עשר,
 חוץ מ: לחם הפנים,
 וחיבתי בהן גדול - שהם באות שתיים עשרה,
 דברי רבי יהודה.
 רבי מאיר אומר:
 כולם באות שתיים עשרה,
 חוץ מ: חלות תודה,
 ונדירות - שהן באות עשר עשר.

גמרא

תנא:

"שף אחת בוטט שתיים,
 שף שתיים בוטט שלש".

בעי רבי ירמיה:

אמטויי ואתויי - חד,

או דלמא:

אמטויי ואתויי תרי?

מאי?

תיקו.

"שיפה ובעיטה - בחיטין.
 רבי יוסי אומר: בבצק".

איבעיא להו:

בבצק ולא בחיטין,

או דלמא:

אף בבצק?

תא שמע:

דתנא:

"שיפה ובעיטה - בחיטין.

רבי יוסי אומר:

שיפה ובעיטה - בבצק".

16. עו, א

רפ”י

לחם הפנים בהדיא כתיב ביה.
י”ב חלות:

אתי חוקה מלחם הפנים. דכתיב בלחם הפנים (ויקרא כד) (מאת בני ישראל) חק עולם וכתיב בחביתין (שם ו) חק עולם להי מה להלן י”ב אף כאן י”ב: שאר מנחות דבאות עשר מנלן:

מה להלן. בלחמי תודה לכל מין עשר כדאמרינן בפירקין דלקמן (דף עז.):

שכן יחיד. דלחמי תודה ושאר מנחות הן קריבין יחיד שנתנדב דתרווייהו אתו בנדבה ותרווייהו טעונות שמן ותרווייהו נפסלות בלינה ותרווייהו לא דחו שבת ולא טומאה לאפוקי לחם הפנים שהן קרבן של צבור ואין באות בנדבה ואין טעונות שמן ואין נפסלות בלינה שהרי מניחם ח’ ימים על השולחן ודוחה שבת וטומאה:

שכן הקדש. המנחות ולחם הפנים קדשי קדשים: מנחות טעונים לבונה והויין מצה תרווייהו:

ועצם. באין בגלל עצמם מה שאין כן בלחמי תודה שאין טעונין לבונה ויש בהן חמץ ובאות בגלל זבח: ואכתי פריך ואי סבירא לן דדבר הלמד בגי”ש כגון חביתין דילפי חוק חוק מלחם הפנים דחוזר ומלמד בבנין אב ולא בבינין אב הוא אלא במה מצינו דפלוגתא במסי זבחים (דף נ:.) אי חוזר ומלמד הואיל ויליף מלחם הפנים:

לילף מחביתין. מה מצינו חביתין שהן י”ב חלות אף כל המנחות כו’:

שכן הדיוט. לחמי תודה ושאר מנחות הדיוט יכול להביאן ובאין נדבה ואין באין לחצאין ויש בהם משום פגול ואין דוחין לא שבת ולא טומאה וחביתין הן קרבן של כהן גדול ואין באין בנדבה וקריבה לחצאין מחציתה בבקר ומחציתה בערב ואין בהן פיגול לפי שאין להם מתירין ודוחין שבת וטומאה:

שכן עשרון. דחביתין ושאר מנחות אין באות אלא עשרון לאפוקי לחמי תודה שיש בהם כמה עשרונים:

כלי. חביתין ומנחות טעונות כלי כ”ש. ע”א כלי מקדשן ולחמי תודה שחטיטת הזבח מקדשן:

הקדש. דחביתין ומנחות הויין קדשי קדשים: מנחות וחביתין טעונים הגשה למזבח ובאות לאישים על המזבח מה שאין כן בלחמי תודה שאין טעונין הגשה ואין מהם לאישים:

הדיוט מהדיוט. מנחות מתודה דתרווייהו מנחת הדיוט לאפוקי חביתין שהן קרבן כהן גדול:

”כל המנחות - באות עשר עשר,

חוג מ: לחם הפנים, וחביתין כהן גדול - שהם באות שתים עשרה.”

”לחם הפנים” בהדיא⁵⁰⁴ (ויקרא כד, ה) כתיב ביה.

”חביתין כהן גדול” - אתיא ‘חוקה’⁵⁰⁵ (ויקרא ו, טו) ‘חוקה’⁵⁰⁶ (ויקרא כד, ט) מלחם הפנים.

כל המנחות דבאות עשר עשר מנלן?

גמר מלחמי תודה,
מה להלן עשר - אף כאן עשר.

ולילף מלחם הפנים:
מה להלן שתים עשרה - אף כאן שתים עשרה!

מסתברא מלחמי תודה הנה ליה למילף,
שכן: יחיד,

המתנדב,
שמן,
נפסל,
שלא בשבת,
ושלא בטומאה.

אדרבה מלחם הפנים הנה ליה למילף,
שכן: הקדש,

ולבונה,
מצה,
ועצם!

הנד נפישן.

ואי סבירא לן: דבר הלמד בגזירה שנה חוזר ומלמד בבנין אב,
נילף מחביתין כהן גדול:

מה להלן שתים עשרה - אף כאן שתים עשרה!

מסתברא מלחמי תודה הנה ליה למילף,
שכן: הדיוט,

שהתנדב,
חצאין,
לפיגול,
שלא בשבת,
ושלא בטומאה.

אדרבה מחביתין כהן גדול הנה ליה למילף,
שכן: עשרון,

כלי הקדש,
ולבונה,
מצה,
ועצם,
הגשה,

ואישים - והני נפישן!

הדיוט מהדיוט עדיף ליה.

⁵⁰⁴ ולקחת סלת ואפית אתה שתים עשרה חלות שני עשרונים יהיה החלה האחת

⁵⁰⁵ והמהן המשיחה תחתיו מבניו ועשה אתה חק עולם ליהנה כליל תקטר

⁵⁰⁶ והיתה לאהרן ולבניו ואכלהו במקום קדש מי קדש קדשים הוא לו מאשי והנה חק עולם

17. עו, א

רש"י

רבי מאיר אומר וכו'. דהיינו טעמא דאי סבירא ליה דבר הלמד כו' וטעמא משום הנך נפישן כדאמר לעיל:
יליף מלחם הפנים. דהקדש מהקדש עדיף ליה למילף לאפוקי לחמי תודה דקדשים קלים:
בהדיא כתיב בהו. מפרש בפרק התודה (לקמן עז.):
שלמיו. על זבח תודת שלמיו לרבות שלמי נזיר לעשרה קבין ירושלמיות נמי מרביןן שבאין עשר חלות כתודה:

"רבי מאיר אומר: בולן באות שמים עשרה".

מאי קסבר?

אי סבירא ליה:

דדבר הלמד בגזירה שונה חוזר ומלמד בבנין אב - יליף מחביתי דכהן גדול דהני נפישן!

אי סבירא ליה:

דדבר הלמד בגזירה שונה אינו חוזר ומלמד בבנין אב - יליף מלחם הפנים!

הקדש מהקדש עדיף ליה.

"חוצ מלחמי תודה ונזירות שהן באות עשר עשר".

"לחמי תודה" בהדיא⁵⁰⁷ (ויקרא ז, יד) כתיב בהו.

"נזירות" דאמר מר: **"שלמיו"**⁵⁰⁸ (ויקרא ז, יג) - **לרבות שלמי נזיר**.

⁵⁰⁷ והקריב ממנו אחד מקל קרבן תרומה ליהוה למהו הנזק את דם השלמים לו יהיה

⁵⁰⁸ על חלת לחם חמץ וקריב קרבנו על זבח תודת שלמיו

18. עו, א-ב

רש"י

שאפאן ד' חלות. שהיה לו לעשות ארבעים ולא עשה כי אם ד' אחד מכל מין:
והא בעי אפרושי תרומה מינייהו. דכתיב והקריב ממנו אחד מכל קרבן תרומה (ויקרא ז) והך תרומה אמרינן לקמן (דף עז:): דהויא אחת מי:
דמפריש מכל חדא. מכל אחת של ד' חלות:
דאפרשינהו בלישה. כל זמן שהן עיסה ושוב עשה החלות שלימות דלא הוי פרוס:
שריבה במדת חלתן. כגון שהיה לעשות י' חלות ועשה חלות גדולות שלא עשה מהן אלא או ז' או ח' או שמייעט שעשה י"ב חלות או י"ג חלות. ע"א שריבה היינו שהוסיף במנין החלות כגון שעשה י"ב:
חוץ מלחם הפנים וחביתין ולחמי תודה. שאם מיעט או ריבה במדת חלתן פסולות וקשיא לשמואל דאמר לחמי תודה שאפאן וכו':
הוא. שמואל:
דאמר כי האי תנא דתניא כו'. ואיהו שמואל סבר ליה כתיב דאמר חוץ מלחם הפנים וחביתין אבל לחמי תודה ונזירות כשרות:
מנחת מאפה. שדינה להיות י' חלות:
מצת כתיב. חסר וי"ו:
והא גבי לחמי תודה דכתיב מצות. בכל מין ואמר ר' טובי כו':
ההוא. דרב טובי דאמר אף על גב דכתיב מצות פליגא אדרב הונא:

אמר רב טובי בר קיסנא אמר שמואל:
 לחמי תודה שאפאן ארבע חלות - יצא.

והא בעינן ארבעים!

למצוה.

והא בעי אפרושי תרומה מינייהו!

וכי תימא דמפריש מפל חדא וחדא "אחד" (@) אמר רחמנא שלא יטול פרוס!

דאפרשינהו בלישה.

מיתיבי:

"כל המנחות שריבה במדת חלתן,
 או שמיעט במדת חלתן - בשרות,
 חוץ מ: לחם הפנים,
 וחביתין בהן גדול,
 ולחמי תודה,
 ונזירות!"

עו, ב הוא דאמר כי האי תנא:
 דתניא:

"כל המנחות שריבה במדת חלתן,
 או שמיעט במדת חלתן - בשרות,

חוץ מ: לחם הפנים,

וחביתין בהן גדול.

ויש אומרים: אף לחמי תודה,

ונזירות."

אמר רב הונא:

מנחת מאפה שאפה חלה אחת - יצא.

מאי טעמא?

"מצת" 509 (ויקרא ב, ד) כתיב.

מתקיף לה רב פפא:

טעמא דכתיב "מצת" הא כתיב "מצות" - לא?!

והא גבי לחמי תודה דכתיב "מצות" 510 (ויקרא ז, יב),

ואמר רב טובי בר קיסנא אמר שמואל: לחמי תודה שאפאן ארבע חלות - יצא!

ההיא פליגא.

509 וכי תקרב קרבן מנחה מאפה תנור סלת חלות מצת בלולת בשמן ורקיקי מצות משחים בשמן
 510 אם על תודה קריבנו והקריב על זבח התודה חלות מצות בלולת בשמן ורקיקי מצות משחים בשמן וסלת מרבבת חלת בלולת בשמן

19. עו, ב

רס"י

מתני'
העומר. דאותן שלשה סאין היו
 מניפין עד שהיה עומד על עשרון:

גמ'
מאי טעמא. בא משלשה סאין :
כיון דמחדש אתי. שיש בו סובין
 יותר מיבשין ושעורין נמי יש בהן
 סובין יותר מבחיטים:

לחם הפנים כ"ד עשרונים.
 דכתיב (ויקרא כד) שתי עשרונים
 יהיה החלה האחת:

שריבה במדת עשרונים. שעשה
 העשרון גדוש:

או שמיעט. שמחק העשרון יותר
 מדאי עד שחסר:

ריבה במדת סאין שלהן. כגון
 שתי הלחם שבאין מגי סאין
 ולחם הפנים שבאים מכ"ד סאין
 קמח ומניפין אותם לעשרונים
 סלת וכגון העומר שהיה בא מגי
 סאין נקצר לצורכו ד' סאין או
 שלא קצר לו אלא בי סאין :
כשרה. ובלבד שיהא העשרון
 כהלכתו:

מתניתין

העומר - היה בא עשרון משלש סאין.
שתי הלחם - שתי עשרונים משלש סאין.
לחם הפנים - עשרים וארבע עשרונים מעשרים וארבע סאין.

גמרא

מאי טעמא?

כיון דמחדש אתי,

ומשעורין אתי,

עשרון מובחר לא אתי אלא משלש סאין.

"שתי הלחם - שתי עשרונות משלש סאין"

כיון דמחישין אתיין,

אף על גב דמחדש אתיין - שתי עשרונות אתו משלש סאין.

"לחם הפנים - עשרים וארבעה עשרונות מעשרים וארבעה סאין"

מאי טעמא?

כיון דמחישין אתו, ומישין אתו, עשרון מובחר אתי מסאה.

תנו רבנן:

"כל המנחות - שריבה במדת עשרון,

או שמיעט במדת עשרון - פסולות.

ריבה במדת סאין שלהן,

או שמיעט במדת סאין שלהן - נשרות"

20. עו, ב

רפ"י

מתניתין

העומר היה מנופה - בשלש עשרה נפה.
 ושתי הלחם - בשתיים עשרה.
 ולחם הפנים - באחת עשרה.
רבי שמעון אומר:
 לא היה להן קצבה,
 אלא סולת מנופה כל צרפה היה מביא,
שנאמר: "ולקחת סולת ואפית אותה"⁵¹¹ (ויקרא כד, ה) -
 עד שתהא מנופה כל צרפה.

גמרא

תנו רבנן:
"בדקה, בגסה, בדקה, בגסה, בדקה, בגסה."
רבי שמעון בן אלעזר אומר:
 שלש עשרה נפות היו במקדש,
 זו למעלה מזו,
 וזו למעלה מזו,
 עליונה קולטת - סובין,
 תחתונה קולטת - סולת".

"רבי שמעון אומר: לא היה להן קצבה."

תנו רבנן:

"סולת ואפית אותה" (ויקרא כד, ה) - מלמד שנקחת סולת.
 ומניין שאפילו חיטין?
תלמוד לומר: "ולקחת" (ויקרא כד, ה) - מכל מקום.
 יכול אף בשאר מנחות בן?
תלמוד לומר: "אותה" (ויקרא כד, ה) - מפני החיסחון.

⁵¹² מאי "מפני החיסחון"?

אמר רבי אלעזר:

התורה חסה על ממונן של ישראל.

היא רמיזא?

דכתיב: (במדבר כ, ח) **"והשקית את העדה ואת בעירם"**⁵¹³.

הדרו עלך אלו מנחות נקמצות

מתני'
 העומר היה מנופה ביי"ג נפה.
 הלכה למשה מסיני:
שנאמר ולקחת סלת ואפית אותה וגו'. שתהא מנופה כל צורכה שתהא סלת ברורה בשעת אפיה:

גמ'
תנו רבנן. כיצד היה מנופה ביי"ג נפות:

בדקה בגסה. דשתי נפות היו במקדש אחת דקה ואחת גסה שקורין קליייר ובתחילה היו מניפין בדקה והיתה קולטת הסלת והסובין והיה הקמח הולך לעבר הנפה כמנהג גרוסות ואח"כ נותנין אותו בגסה שקולטת הסובין שנשתיירו בסלת והגרוסות כעין קרטין שממנו הסלת נעשה היה הולך לעבר הנפה ואחר כך חוזרין ומניפין בדקה ובגסה וכן חוזרין חלילה עד שיהא מנופה שלש עשרה פעמים ובלבד שלא ישתיר מן הקמח ומן הסובין עם הסלת וחוזרין וטוחנין קרטין והגרוסות והויין סלת:

רבי שמעון אומר. לא היו עושין כמו שאמרת בדקה בגסה אלא יי"ג נפות היו במקדש זו למעלה מזו כל אחת עבה מחברתה עליונה ראשונה קולטת סובין שהיא היתה גסה שבכולן ולא היתה קולטת כ"א סובין והיו הקמח והסלת הולכין לעבר הנפה ושוב היה נותן הקמח והסלת בתחתונה בדקה הימנה והיא היתה קולטת הקרטין סלת והקמח הולך לעבר הנפה ושוב היה חוזר ונותן הסלת בדקה הימנה כדי שלא ישתיר מן הקמח ומן הסובין בסלת כלל שתהא הסלת ברורה:

תלמוד לומר ולקחת מכל מקום. ובלבד שתהא זו סלת ברורה בשעת אפיה:

יכול אף בשאר מנחות בן. שיהו נקחות נמי חיטין:

תלמוד לומר אותה. אותה נקחת בחטים ואין אחרת נקחת חטין: **לפי שחסה תורה על ממונם של ישראל.** לפי שלחם הפנים הם כ"ד עשרונות ולפי שהן בכל שבת ושבת ועולים לדבר גדול הותר לקנותן מן החיטין כדי שיבא לחם בזול יותר משאם היו לוקחין סלת מן התגר שהקונה סלת קונה אותה ביוקר אבל שאר מנחות שהן דבר מועט ואין באות תדיר לא הותרו לקנות כי אם סלת:

⁵¹¹ ולקחת סלת ואפית אותה שתיים עשרה חלות שני עשרונים והיה החלה האחת

⁵¹² בוילנא: (אמר רבי אלעזר)

⁵¹³ קח את המטה והקהל את העדה ואתה ואתה אחיך ודברתם אל הסלע לעיניהם ונתן מימיו והוצאת להם מים מן הסלע והשקית את העדה ואת